

Predbežná správa o prezentácii srbskej politickej scény v médiách

[Grafy - Diagrams](#) (Microsoft Excel 97/2000)

[Grafy - Diagrams](#) (Microsoft Excel 97/2000, [zip](#)ped)

V Bratislave 22. septembra 2000.

MEMO 98 realizuje v spolupráci s MEdiaWorks nezávislý a nadstranícky projekt systematického monitorovania mediálnej prezentácie prezidentských a parlamentných volieb vo FRJ naplánovaných na 24. septembra 2000. S využitím medzinárodne uznávanej metodiky sa MEMO 98 usiluje zistiť, či médiá poskytujú objektívne a vyvážené informácie o udalostiach spojených s blížiacimi sa prezidentskými a parlamentnými voľbami, na základe ktorých by sa mohli občania Srbska kvalifikovane rozhodnúť.

Táto správa sa týka monitorovania médií, ktoré sa uskutočnilo od 28. augusta do 18. septembra 2000 a bola pri ňom použitá kvantitatívna a kvalitatívna analýza. Pomocou kvantitatívnej analýzy sa zisťoval priestor venovaný vysielaniu súvisiacemu s voľbami. Predmetom monitorovania bola štátna televízia, jedna súkromnej televízia, štyri miestne televízne kanály a štyri denníky s celoštátnou pôsobnosťou. Cieľom kvalitatívnej analýzy bolo zistiť či bol obsah informácií o politických stranách a kandidátoch pozitívny, neutrálny alebo negatívny.

Po troch týždňoch monitorovania spravodajských relácií televíznych staníc RTS, Studio B, TV Kragujevac, TV Kraljevo, TV BK, TV5 Nis a denníkov Blic, Glas, Vechernje novosti a Politika zistilo MEMO98 veľké rozdiely v charaktere správ ponúkaných jednotlivými médiami, ako aj v spôsobe, akým boli významné politické subjekty vykresľované. Toto je prvá zo správ, ktoré bude MEMO 98 pravidelne uverejňovať počas septembrových volieb, ako aj po ich skončení.

- 70% času venovaného politickým udalostiam v spravodajstve RTS patrilo prezidentovi S. Miloševićovi, vláde a koalícii SPS-JUL. Stranám, ktoré nie sú súčasťou vládnej koalície, patrilo 9% politického spravodajstva. Štátna televízia zobrazovala súčasného prezidenta, vládu a vládnu koalíciu v pozitívnom svetle, zatiaľ čo Demokratická opozícia Srbska a jej kandidát V. Koštunica boli vykreslení výlučne negatívne. RTS neposkytla takmer žiadny priestor opozičným názorom.
- Studio B a TV BK boli vo svojej podpore prezidentovi S. Miloševićovi, vláde a koalícii SPS-JUL tiež dôsledné jednak z hľadiska poskytnutého spravodajského priestoru, ako aj spôsobu podávania informácií, ktorý bol prevažne pozitívny.
- TV Kragujevac, TV Kraljevo a TV NIS ponúkali svojim divákovi odlišný obraz, poskytli viac priestoru informáciám o aktivitách opozičných strán a kandidáta Demokratickej opozície Srbska V. Koštunicu. Aj charakter spravodajstva bol zväčša neutrálny alebo pozitívny. Na druhej strane boli členovia koalície SPS-JUL, prezident S. Milošević a vláda vykresľovaní prevažne negatívne.
- Monitorované tlačené médiá ponúkali názorovú rôznorodosť. Kým štátne noviny Politika a

Večernje novosti boli jednoznačne a otvorene na strane súčasného prezidenta a vládnej koalície SPS-JUL, Blic a Glas podporovali Demokratickú opozíciu Srbska a jej prezidentského kandidáta V. Koštunicu.

LEGISLATÍVNO REGULAČNÝ RÁMEC MÉDIÍ

Článok 46 srbskej ústavy zaručuje občanom Srbska právo na presné informácie. Ostatné srbské zákony upravujúce televízne a rozhlasové vysielanie zaväzujú médiá k poskytovaniu vyvážených a presných informácií. Okrem toho najzákladnejšie medzinárodné normy platné v oblasti ľudských práv a občianskych slobôd, ako aj profesionálnej novinárskej etiky, vyzdvihujú slobodnú a nezávislú tlač, ktorá poskytuje vyvážené, nestranné a presné informácie.

Elektronické médiá

Štátna televízna stanica RTS má pokrytie takmer v celom Srbsku. Otvorene vyzdvihuje priaznivcov úradujúceho prezidenta a vlády, pričom vo všeobecnosti ignoruje akékoľvek opozičné názory. Náklonnosť k prezidentovi S. Miloševićovi, vláde a vládnym silám je zrejmá z dĺžky trvania a charakteru prezentácie, ktorý im táto televízia v hlavných správach venovala. RTS odvysielala vyhlásenia vodcov Demokratickej opozície Srbska, v ktorých sa negatívne vyjadrovali o vládnucej koalícii, ako aj informáciu o neschopnosti DOS a SPO dosiahnuť dohodu. Na rozdiel od vyčerpávajúcej prezentácie koalície SPS-JUL, táto celoštátna televízia vôbec neinformovala o volebnej kampani DOS a jej kandidátovi V. Koštunicovi. Venovala mu iba príspevky, v ktorých sa objavoval v negatívnom kontexte (incidenty na zhromaždeniach alebo zábery iba na malé hlúčky priaznivcov, atď.). Na druhej strane vládne sily boli vykresľované v pozitívnom kontexte úspešnej obnovy krajiny po bombardovaní (výstavba 10 000 bytov), zdravotných a sociálnych reforiem alebo prosperujúceho poľnohospodárstva. V sledovanom období poskytla RTS 70% (13 hod. 44 min.) svojho politického spravodajstva výlučne prezidentovi S. Miloševićovi, vláde a koalícii SPS-JUL, ktorých vykresľovala v prevažne pozitívnom a neutrálnom svetle. Pre porovnanie, členovia DOS získali iba 5% času a informácie o nich boli prevažne negatívne. Z celkového času sa členom koalície SPS-JUL ušlo 9 hodín a 15 minút, prezidentovi S. Miloševićovi 2 hod. 16 min. a vláde 2 hod. a 6 min spravodajského priestoru. Kandidát DOS V. Koštunica získal iba 30 min. negatívnych alebo neutrálnych informácií.

Studio B, miestna televízna stanica so sídlom v Belehrade, venovalo 36% svojho spravodajstva v hlavnom vysielacom čase informáciám o priaznivcoch prezidenta S. Miloševića, vláde a koalícii SPS-JUL. Náklonnosť k týmto politickým subjektom nebola až taká výrazná ako v prípade RTS, no napriek tomu boli vykresľované iba v pozitívnom alebo neutrálnom svetle. Demokratickej opozícii Srbska bolo venovaných 21% zväčša neutrálnych alebo negatívnych informácií. Politické zafarbenie tejto televíznej stanice jasne vypovedá o favorizovaní SRS (17% celkového času) a jej prezidentského kandidáta T. Nikoliča, ktorému bolo venovaných 22 min. zväčša neutrálnych alebo pozitívnych informácií.

TV BK je súkromná televízna stanica, ktorej signál pokrýva oblasť hlavného mesta, ale aj ďalších srbských regiónov. Politické spravodajstvo tejto televíznej stanice sa výrazne prikláňalo na stranu SPS-JUL, súčasného prezidenta a vlády. Takmer 100% celkového času venovala táto televízia informovaniu o aktivitách vládnuccich síl a prakticky ignorovala opozičné názory. Členom strany JUL (najmä však M. Markovičovej, manželke S. Miloševića) boli venované takmer 2 hodiny výlučne pozitívnych informácií. Pre porovnanie, V. Koštunica "bodoval" na TV BK iba 4 sekundy.

Na rozdiel od predchádzajúcich televíznych staníc miestna televízia TV Kraljevo poskytla dve tretiny (67%) svojho hlavného politického spravodajstva pozitívnym alebo neutrálnym informáciám o Demokratickej opozícii Srbska. Na druhej strane členom koalície SPS-JUL, úradujúcemu prezidentovi

a vláde venovala len 17% zväčša neutrálnych alebo negatívnych informácií. Súčasný prezident získal takmer 17 min. zväčša neutrálnych alebo negatívnych informácií, kým V. Koštunicovi sa dostalo 31 minút zväčša neutrálnych alebo pozitívnych informácií.

TV Kragujevac je ďalšou televíznou stanicou s miestnym dosahom. Táto televízia venovala 82% všetkým opozičným stranám. Politické zafarbenie tejto televízie svedčí o jej jasnej náklonnosti k stranám Koalicija Zajedno a SPO, o ktorých prinášala zväčša neutrálne alebo pozitívne informácie. Naproti tomu prezident Milošević získal iba 3% politického spravodajstva, pričom informácie o ňom boli prevažne neutrálne alebo negatívne. Spomedzi prezidentských kandidátov táto televízia podporovala V. Mihajloviča, ktorému venovala 38 minút prevažne neutrálnych alebo pozitívnych informácií.

TV Nis, miestna televízna stanica v meste Nis, venovala 33% svojho politického spravodajstva informovaniu o aktivitách Demokratickej opozície Srbska, ktorú vykreslovala najmä neutrálne alebo pozitívne. Najviac času (takmer 43 min.) venovala neutrálnym alebo pozitívnym informáciám o V. Kostunicovi. Naproti tomu koalícia SPS-JUL, úradujúci prezident a vláda získali 28% z celkového času v podobe kritických alebo neutrálnych zmienok. Prezident S. Milošević získal 22 minút a bol zobrazovaný prevažne negatívne alebo neutrálne.

Tlačené médiá

Tlačené médiá (pokiaľ nie sú financované štátom) nemajú povinnosť informovať neutrálne. Z monitorovaných médií sa však iba Blic a Glas pokúsili priniesť svojim čitateľom vyvážené informácie.

Glas poskytol 33% priestoru Demokratickej opozícii Srbska s najväčším počtom neutrálnych informácií. Koalícii SPS-JUL, prezidentovi S. Miloševićovi a vláde sa ušlo 32%, pričom kritike zo strany tohto denníka boli podrobení najmä členovia SPS-JUL. Viac priestoru dostal V. Koštunica, ktorý bol vykreslený najmä v neutrálnom svetle, kým úradujúcemu prezidentovi sa ušlo menej priestoru a viac kritických zmienok.

Naproti tomu štátne tlačené médiá majú povinnosť zostať nestranné. Monitorovanie denníkov *Politika* a *Večernje Novosti*, dvoch štátom financovaných denníkov, dokázalo, že si túto povinnosť nespĺnili.

Politika venovala takmer tri štvrtiny svojho politicky relevantného priestoru (72%) pozitívnej alebo neutrálnej prezentácii koalície SPS-JUL, prezidenta S. Miloševića a vlády. Na druhej strane, Demokratickej opozícii Srbska bolo venovaných len 5% v prevažnej miere negatívnych informácií z celkového politického priestoru. Politické zafarbenie tohto denníka ukázalo jeho jasnú a otvorenú podporu prezidentovi S. Miloševićovi, ktorému noviny poskytli najväčší priestor zo všetkých prezidentských kandidátov, pričom informácie o ňom mali výlučne pozitívny charakter. Naopak V. Kostunicovi boli venované iba negatívne zmienky.

Večernje novosti tiež venovali 72% svojho priestoru prezidentovi S. Miloševićovi, vláde a koalícii SPS-JUL, pričom všetci boli vykreslení iba neutrálne alebo pozitívne. Okrem toho, že denník zo všetkých prezidentských kandidátov venoval najväčší priestor prezidentovi S. Miloševićovi, jeho prezentácia bola výlučne pozitívna. Naproti tomu, Demokratická opozícia Srbska získala iba 6% priestoru a bola vykreslená v prevažne negatívnom alebo neutrálnom svetle. Prezidentský kandidát V. Koštunica bol zväčša vykresľovaný negatívne alebo neutrálne.